

на войнитѣ. Открититѣ нужди, особено за жилица, бѣха до голѣма степенъ задоволени презъ годинитѣ непосредствено следъ сключването на мира.

На второ мѣсто, даннитѣ отъ приведената таблица сочатъ на една голѣма стабилностъ въ отношението между броя на сградитѣ въ градоветѣ къмъ съответния такъвъ въ селата. И въ петтѣ изброени преброявания 17% отъ всичкитѣ сгради сж градски. Срещу това, населението въ градоветѣ съставлява, крѣгло взето, 20% отъ цѣлото такова. Разликата между тия два процента свидетелствува, че въ градоветѣ сградитѣ сж по-голѣми, отколкото въ селата, и че срѣдно на сграда въ първия случай се падатъ повече жители, отколкото въ втория¹⁾.

Тая, втора по редъ, характерна особеностъ се обуславя до голѣма степенъ и отъ факта, че въ градоветѣ относителния брой на сградитѣ, служещи само за живѣне (кжщитѣ), е сравнително много по-голѣмъ отъ съответния такъвъ въ селата.

Таблица 2. Разпределение на сградитѣ по предназначение
Tableau 2. Répartition des bâtiments d'après leur destination
(относителни числа — chiffres relatifs)

Предназначение на сградитѣ Destination des bâtiments	Години на преброяванията — Années des recensements											
	1900		1905		1910		1920		1926			
	Градове Villes	Села Villages	Градове Villes	Села Villages	Градове Villes	Села Villages	Градове Villes	Села Villages	Градове Villes	Села Villages	Градове Villes	Села Villages
1. Служещи само за живѣне — Servant seulement d'habitation	59'0	36'1	61'0	38'4	57'0	34'4	64'2	40'5	64'3	38'5	19'6	41'9
2. Служещи за живѣне и други цели — Servant d'habitation et pour autres buts	12'2	17'5	11'9	16'9	19'3	23'3	12'4	18'7	13'2	19'6	19'6	22'5
3. Служещи само за други цели — Servant seulement pour autres buts	28'8	46'8	27'1	44'7	23'7	42'3	23'4	40'8	22'5	41'9	41'9	41'9
Всичко — Total	100'0	100'0	100'0	100'0	100'0	100'0	100'0	100'0	100'0	100'0	100'0	100'0

Преди войнитѣ сградитѣ, служещи само за живѣне, ще рече кжщитѣ, въ градоветѣ сж били въ процентно отношение по-малко, отколкото следъ войнитѣ. Срещу това, сградитѣ служещи само за други цели презъ последното десетолѣтие сж значително намалѣли. Сжщо така, забелязва се едно постепенно, макаръ и колебливо, намаление и на сгра-

дитѣ, служещи едновременно за живѣне и за други цели.

Сградитѣ отъ последната категория, а именно тия, служещи само за други цели, отъ 28·8% колкото сж били презъ 1900 год., сж слѣзли на 23·7% презъ 1910 год., за да се установятъ на 22·5% презъ 1926 г. Яхъритѣ, отдѣлно взети, сж съставяли презъ 1900 г. 4% отъ всичкитѣ сгради въ градоветѣ, презъ 1910 г. сжщиятъ процентъ е слѣзалъ на 3·4, а презъ 1926 г. — на 3·2.

Тия промѣни, колкото и бавно да се извършватъ, все пакъ свидетелствуватъ, че постепенно градоветѣ въ България, особено по-малкитѣ, се освобождаватъ отъ своитѣ характерни въ миналото селско-стопански отличителни черти.

2. Исторически прегледъ. — Статистическитѣ данни показватъ, че сградитѣ, преброени на 31. XII. 1926 год. въ градоветѣ, не сж построявани равномѣрно, съ еднакъвъ темпъ, презъ отдѣлнитѣ години отъ освобождението на България до означената дата. Най-напредъ трѣбва да се констатира, че отъ всичко 285,398 преброени сгради само 70,344, или 25% сж построени преди 1880 г. Това показва, че повече отъ $\frac{3}{4}$ отъ сградитѣ въ градоветѣ сж построени следъ освобождението, ще рече презъ последнитѣ 50 години на свободенъ политически животъ. По липса на сведения, не може да се види сжществува ли паралелизъмъ, и какъвъ, между темпа, съ който е нараствало населението на градоветѣ, и съответния такъвъ за увеличението на сградитѣ. Обаче въпрѣки липсата на пълни данни, частичнитѣ такива позволяватъ да се заключи, че въпроснитѣ сгради отъ 1900 до 1926 г. сж се развили съ темпъ съвършено различенъ отъ съответния такъвъ, по който се е развивало населението на градоветѣ. Преди всичко, трѣбва да се забележи, че презъ току-що поменатия 26-годишенъ интервалъ отъ време населението е порастнало съ 52%, а сградитѣ само съ 36%. Тия два процента, обаче, не могатъ да се използватъ, освенъ за една груба характеристика, защото тѣ сж извлѣчени отъ данни за различни територии. Градоветѣ преди войнитѣ, презъ 1900 год., въ останалата стара територия на Царството, се допълниха презъ 1920 и 1926 год. съ новопридобититѣ такива по южната граница — въ новитѣ земи.

По-точно е сравнението и съпоставянето на даннитѣ за периодитѣ 1900—1910 г. и 1920—1926 год., взети по отдѣлно, защото се отнасятъ за едни и сжщи градове. Презъ първия периодъ населението е порастнало съ 12%, а сградитѣ не само че не сж порасли, но, макаръ и незначително, презъ сжщото десетолѣтие сж намалѣли. Презъ втория периодъ се констатира обратното явление: населението е порастнало съ 19%, а сградитѣ съ 23%. Това явление е доста интересно и то се нуждае отъ обяснение. Обективно и логически погледнато, както се каза по-горе, е мжчно да се приеме, че презъ цѣлото първо десетолѣтие на текущия вѣкъ, именно когато България

¹⁾ За по-голѣми подробности по тоя въпросъ гл. статията „Сградитѣ въ България“, кн. IV, год. I, стр. 392 и следующитѣ на настоящето списание.